

POLITIETS
FELLESFORBUND

Politiets Fellesforbund

Postadr.: Møllergata 39, 0179 Oslo Tlf.: 23 16 31 00
Besøksadr.: Møllergata 39, 4.etg. Faks: 23 16 31 40

E-post: pf@pf.no
Internett: www.pf.no

Org. nr.: NO 871 000 352
Bankkonto: 1600 42 58790

18 APR 2013

Det kongelige justis- og beredskapsdepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vår dato: 16.4.2013 **Vår ref.:** 13/00214-4 **Saksbehandler:** Paal Christian Balchen
Deres dato: 16.1.2013 **Deres ref.:** 12/7414-KRS

Hørings svar -rapport om avhør av særlig sårbare personer i straffesaker

Politiets Fellesforbund (PF) ser som meget positivt at en nå ønsker å gjøre en endring på regelverket rundt avhør av de mest sårbare personene i straffesaker. PF er opptatt av at de endringer som nå blir gjort er for å bedre barns rettssikkerhet, og ikke en endring som et resultat av et kapasitetsspørsmål i domstolen etter lovendring av 7. mars 2008 nr. 5. Der grensen for hvem som skal tas dommeravhør av ble endret fra 14 til 16 år, noe som førte til en mangedobling av avhør per år.

Det er positivt for barnet og påliteligheten til forklaringen, at en ønsker å sette en kortere frist for gjennomføring av avhørene i de alvorlige sakene. Det foreslås av arbeidsgruppen at avhør av barn og psykisk utviklingshemmede overføres til politiet, og neste utelukkende gjennomføres uten involvering fra domstolen. Det som er positivt med en overføring til politiet, er at det vil føre til en raskere og mer effektiv gjennomføring av avhøret.

Ved en overføring av ansvar til politiet, vil avhørene av de mest sårbare vitnene bli de eneste avhørene domstolen ikke vil være en del av i en straffesak. PF er bekymret for at dette kan føre til at avhørene av særlig sårbare personer ikke får den samme bevismessige betydningen som de forklaringer som blir avgitt muntlig under hovedforhandlingen. Dette ut fra bevisumiddelbarhetsprinsippet. Alle bevis skal fremlegges dømmende rett i sin mest umiddelbare form, noe som generelt vil styrke bevisenes verdi. Dette vil da ikke gjelde for de mest sårbare personene.

PF ser også utfordringer opp mot kontradiksjonsprinsippet. For at dette skal kunne ivaretas, vil det mest sannsynlig bli en økt bruk av gjentatte avhør. Dette vil føre til en økt belastning for de sårbare personene. Både i forhold til at de må igjennom flere avhør og at for mange av barna så må de reise langt for å få gjennomført avhørene på barnehusene, uten å ha sine nærmeste med seg, da de er part i saken.

Barnehusene skal gis en sentral plass i ordningen og bruken av dem skal være obligatorisk i de fleste tilfellene. I dag finnes det 8 barnehus i Norge. PF har satt seg inn i evalueringen av barnehusene og mener at dette er et kvalitativt og helhetlig godt tilbud for de sårbare personene i straffesaker. For å opprettholde den kompetansen som er i dag på disse stedene, er det begrenset hvor mange barnehus en kan ha, men avstander til husene er for mange barn en utfordring også i dag, hvor det i hovedsak blir gjennomført et avhør per barn.

PF støtter forslaget om at det kreves spesialkompetanse både hos de som skal ta avhørene og den som skal lede avhøret fra påtalemyndigheten. Avhørere med spesialkompetanse har vært en utdanning for politiutdannet personell i mange år, en utdanning som er meget bra. Når det gjelder påtalemyndigheten finnes det få eller ingen med denne type kompetanse. PF ser som en forutsetning at kompetansen i alle ledd er på plass, før ordningen trer i kraft.

Når det gjelder bruk av videokonferanse under avhørene, så er dette en hovedregel ved gjennomføring mange steder også i dag. Dette er en ordning PF har fått ulike tilbakemeldinger på. Årsaken til at ordningen fungerer dårlig mange steder er liten forståelse for viktigheten av direkte kommunikasjon mellom alle aktørene under avhøret og ledelse av avhøret. I dag er det slik at dommer, forsvarer og en representant fra påtalemyndigheten møter i lokal tingsrett, mens avhører, barnet, verge og bistandsadvokat reiser til barnehuset. Aktørene kan ikke kommunisere under avhøret, og viktige diskusjoner rundt betydningen av det som kommer frem under avhøret blir ikke kommunisert. Det er også ulike oppfatning fra de to forskjellige stedene på verdien av det som kommer frem. Det er ingen andre muntlige forklaringer i norsk rett som fremkommer på denne måten. PF har hørt argumentet med at det blir tatt mange avhør på videolink i norsk rett, men da er alle aktørene samlet på et sted med unntak av vitnet, siktede eller fornærmede som forklarer seg. Den direkte og viktige kommunikasjonen mellom aktørene for partenes rettsikkerhet blir ivaretatt under disse forklaringene, noe som ikke er tilfelle ved forklaringene til de mest sårbare personene.

Ved en overføring av avhørene til politiet, mener også arbeidsgruppen at utskrift og administrering av avhørene skal foretas av politiet. Dette er et meget ressurskrevende arbeid. Utskrift av et dommeravhør på to timer i dialogutskrift, vil være et arbeid som tar flere dager. Det vil kreve at politiet får egne ansatte som kan skrive avhørene. Dette er ressurser som i dag tas av domstolen og som må overføres til politiet. Om dette ikke skjer må politiet bruke ressurser som i dag brukes på etterforskning og operativ beredskap. Ressurser burde ikke være et tema i disse sakene, men for at politiet skal kunne gjøre en kvalitativ god jobb i alle ledd, så må politiet tilføres økte ressurser.

Når det gjelder heving av aldersgrense for fritaksregler for vitner i straffeprosessloven § 122 og at det også skal gjelde § 123, så støtter vi forslaget. Dette er en utfordring under avhørene i dag. Mange av de sårbare personene forstår ikke betydningen av fritaksregelen, og i stede for at de skal kunne velge selv, så føles det for mange som et press, og det gir skyldfølelse når de forklarer seg om sine nærmeste. PF mener også at det er positivt av reglene om formaning og forsikring blir samordnet, og at politiet også gis anledning til å oppnevne verge i akutte tilfeller vil gi økt rettsikkerhet i en tidlig fase for de sårbare personene.

Arbeidsgruppen har kommet med gode betraktninger rundt hvem som bør være tilstede under avhørene av de sårbare personene. PF støtter at det bør legges til avhørsleder å avgjøre i den enkelte sak hvem som bør følge avhøret ut fra et etterforskningsmessig hensyn og hva som er mest formålstjenlig for ivaretagelse av de sårbare personene etter avhøret og under den videre etterforskningen.

PF ser som viktig at det kommer lovendringer og en ny forskrift for avhør av de sårbare personene så raskt som mulig, da det er store utfordringer med dagen praksis, noe som er godt belyst av arbeidsgruppen. Likevel må tilstrekkelig med ressurser være vurdert og satt av til ordningen før den settes i verk. Som arbeidsgruppen påpeker er økonomi og ressurser i dag en utfordring. Barnehusene blir ikke brukt som de er tenkt, og retten velger å dele seg på to steder. Det er ikke behovet til de sårbare personene som er styrende men bruk av ressurser og økonomi.

Med vennlig hilsen

Arne Johannessen
Forbundsleder

Paal Christian Balchen
Forbundssekretær